



2.3.2023

Kaupunginmuseon lausunto Kallahden suunnitteluperiaatteiden osallistumis- ja arviontisuunnitelmasta

HEL 2022-013924 T 10 03 06

Asemakaavapalvelut on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Kallahden suunnitteluperiaatteiden osallistumis- ja arviontisuunnitelmasta. Kaupunginmuseo on tutustunut oas-aineistoon ja katselmoinut paikalla. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt lausua kantanaan seuraavaa.

Kallahteen valmistellaan suunnitteluperiaatteet alueen uudistamiseksi. Suunnitteluperiaatteet koskevat alueen täydennysrakentamista sekä palveluiden, liikenne- ja viikennetarkaisuiden, virkistysalueiden ja viheryhteyksien kehittämistä.

Suunnitteluperiaatteet koskevat Kallahden kaupunginosaa lukuun ottamatta Pohjavedenpuistoa ja Kallahdenniemeä. Suunnitteluperiaatteet valmistellaan, jotta aluetta voidaan kehittää kokonaisvaltaisesti. Suunnitteluperiaatteissa tutkitaan alueen täydennysrakentamista sekä palveluiden, liikenteen ratkaisujen, virkistysalueiden ja viheryhteyksien kehittämistä. Suunnitteluperiaatteet toimivat alueelle tulevaisuudessa valmisteltävien asemakaavojen pohjana. Suunnitteluperiaatteiden tavoitteena on alueen päiväkotiverkoston kehittäminen vastaamaan tulevaisuuden tarpeita, asumisen rahoitus- ja hallintamuotojakauman tasapainottaminen mahdollistamalla lisärakentaminen pääasiassa nykyisillä tonteilla, kaupallisten palveluiden lisääminen sekä julkisten tilojen kohentaminen.

Suurin osa alueen rakennuksista on 1990-luvulla rakennettuja kerrostaloja. Alueella on myös yksittäisiä rakennuksia muilta vuosikymmeniltä: Saseka-kerhotalo 1950-luvulta ja Ullaksen puistossa on vanhoja puuhuviloita 1800-1900-luvun vaihteilta.

Osallistumis- ja arviontisuunnitelman perustaksi on laadittu raportti Kallahden uudistus. Raporttiin on kerätty lähtötietoja Kallahden uudistuksen ja siihen tähtäävien suunnitteluperiaatteiden ja myöhemmin valmisteltävien asemakaavan muutosten taustatiedoksi ja päätöksenteon tueksi. Raportissa esitellään Kallahden uudistuksen lähtökohtia ja tavoitteita ja tulevien suunnitelmien eri tasoja. Lähtötiedoiksi on koottu sellaista aineistoa, jolla nähdään olevan vaikutuksia alueen maankäytön ratkaisuihin ja mahdollisten tarkentavien selvitysten laatimiseen.



2.3.2023

Kaupunginmuseon lausunto

Koska suunnitteluperiaatteissa on tavoitteena tunnistaa mahdollisia paikkoja ja rajoitteita uudelle asuinrakentamiselle, keskittyy museo lausunnossaan esittämään huomioita, miten suunnitteluperiaatteiden tavoitteita kyettäisiin kirkastamaan.

Lähtötietoraportissa on tiiviisti esitetty alueen aiempi huvilayhteisö- ja betoniteollisuushistoria, jonka säilyneet maisema- ja kulttuuriympäristöarvot on asianmukaisesti tunnistettu ja merkitty kartalle.

Lähtötiedoissa tunnistamattominta sen sijaan on alueen kaavoitushistoria. Raportissa kuvaillaan yleisellä tasolla kaavoituksen tavoitteita, sitä miten; ”Kallahden alueen asemakaavoituksen tavoitteena oli löytää asuntorakentamisen pohjaksi kaupunkikuvaltaan ja asuttavuudeltaan korkeatasoinen kokonaisratkaisu, joka olisi kaupunkirakenteellisesti omaleimainen ja toiminnallisesti monipuolinen”, jonka tuloksena on syntyneet alueen kuvatut kaupunkikuvalliset arvot; ”Kallahti on omaleimainen ja yhtenäinen postmoderni kaupunginosa”.

Valitettavasti sekä kaavoituksen tarkemmat tavoitteet ja kaupunkikuvalliset arvot jäivät kuvailun tasolla, ilman tarkempaa analysointia, eikä niitä ole havainnollistettu kartalle. Jotta kyettäisiin säilyttämään alueen omaleimaisuutta, tulisi tämä omaleimaisuus tunnistaa, sekä tarkemmin eritellä ja täsmentää mistä tämä omaleimaisuus koostuu.

Lähtötietoraportissa tulisikin silloittaa alueen tunnistettuja kaupunkikuvallisia arvoja myös tunnistetuiksi kulttuuriympäristön arvoiksi, eikä pitää näitä erillään.

Eräs lähtökohta omaleimaisuuden analysointiin, olisi tarkastella tarkemmin Kallahden eteläosan asemakaavan suunnittelukilpailua. Kilpailu mainitaan lähtötiedoissa, mutta lähtötietolähteenä on ainoastaan Vuosaari-seuran internet-sivut, eikä kilpailun voittaneen Raimo Teränteen ratkaisua analysoida. Toteutunutta kaavoitushistoriaa ei suhteuteta voittaneeseen ehdotukseen, eikä alueen yksittäisiä rakennuskohteita tunnisteta.

Esimerkiksi Mustakivenpuiston eteläpuolella olevat, Teränteen suunnittelemat kaavoitukselliset avainkohteet, kuten Hiekkalaituritie 2 ja Leikosaarentie 13 porttirakennukset ansaitsisivat yksilöidyn analyysin ja arvovakennusmerkinnän. Leikosaarentielle ja -kujalla sijaitsee myös muuta huomioitavaa Teränteen suunnittelemaa arkkitehtuuria, joissa on vaalittavia ominaisuuksia.



2.3.2023

Teränteen ohella alueen rakennuksia ovat suunnitelleet aikansa arvostetut arkkitehtitoimistot, kuten mm. Kirsi Sivén, Brunow & Maunula, ARK-house Arkkitehdit, Veli-Pekka Tuominen, Sakari Laitinen sekä Björn Krogius. Useista eri toimistoista huolimatta alueen arkkitehtuuria leimaa lähes ohjelmallinen yhtenäisyys.

Vaikka alueen asuintalojen julkisivujen vaihtelevuudessa ja värien käytössä on paikoin nähtävissä postmodernistisiksi luonnehdittavaa detailjikkaa ja leikkisyyttä, laaja kattotermin ”postmodernismi” ei ehkä ole kohdallisin käsite kuvaamaan 1990-luvun alkupuolen kaavoitus- ja arkkitehtuuri-intentioita, ja jos sitä käytetään, tulisi samalla myöskin tarkemmin eritellä mitä sillä tässä nimenomaisessa suunnittelussa tarkoitetaan.

Lähtötietoraportin sivun 44 viistoilmakuvassa on hyvin nähtävissä, miten Kallahden arkkitehtuuri muodostaa rakenteisen elementaarinen kokonaisuuden, jossa näkyvillä oleva suorakulmainen betonielementti muodostaa toistuvan varioidun aiheen.

Koska suunnitteluperiaatteissa on tavoitteena tunnistaa uusia rakentamisen paikkoja, tämän johdosta tärkeää olisi läpivalottaa tyypillistä kallahtelaista korttelirakennetta; analysoida sen koostumusta, jotta hahmottuu millaisia kehittämisen/täydentämisen reunaehtoja rakenne tarjoaa menettämättä omaleimaisuuttaan.

Tämän lisäksi lähtötietoraportissa tulee huolellisemmin tarkastella pienien korttelipäiväkotien roolia korttelien ja koko alueen muodostumisessa.

Lisätiedot

Juha Vuorinen, tutkija, puhelin: 310 36940
juha.h.vuorinen(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö